

**การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี***
**COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT OF SUB-DISTRICT
ADMINISTRATION ORGANIZATION IN LAT LUM KAEO DISTRICT
PATHUM THANI PROVINCE**

วรรณิ เบนญวัฒน์นาผล
Wanee Benjawanapon
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Pathumthani University, Thailand.
E-mail: dr.Wanee1949@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเสริมด้วยวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 38,642 คน กลุ่มตัวอย่างใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครื่องซี และมอร์แกน ได้จำนวน 380 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีและค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ ด้านการพัฒนาการตลาด ด้านการพัฒนาการผลิต และด้านการพัฒนาเงินทุน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนที่เพศและรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่แตกต่างกัน และมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนา, เศรษฐกิจชุมชน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This purposes of this research were; 1) to study the level of community economic development of the sub-district administrative organization in Lat Lum Kaeo District Pathumthani Province and 2) to compare community economic development of the sub-district administrative organization in Lat Lum Kaeo District Pathumthani Province. It was a quantitative research and was supplemented with qualitative research. Population was the people living in Lat Lum Kaeo District. Pathum Thani, 38,642 people. The sample group was able to determine the size of Krejcie and Morgan of 380 people. Data were collected using questionnaires and interviews. The data were analyzed by using statistics of percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test.

The research results were as follows; 1) the level of community economic development of the sub-district administrative organization in Lat Lum Kaeo District. Pathum Thani Province, overall was at a high level. When considering each side, it was found that the organization of community organization network was the highest average, then was followed by management development and management, market development, production development and capital development, respectively. 2) Results of the comparison of community economic development of the sub-district administrative organization in Lat Lum Kaeo District Pathumthani Province found that people with different genders, income, had no different opinions on community economic development. As for the people of the age range, level education and career were different opinions on community economic development, and affecting the community economic development of the sub-district administrative organization in Lat Lum Kaeo District, Pathumthani Province with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Development, Community Economic, Sub-district Administration Organization

บทนำ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการประเทศที่ยังคงขาดสมดุลการพัฒนา จึงยังไม่สอดคล้องเป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร เศรษฐกิจของประเทศยังพึ่งพาภายนอก และไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นภูมิคุ้มกันต่อภาวะความผันผวนจากกระแสโลกาภิวัตน์ และยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และผลประโยชน์ดังกล่าว ประกอบกับรัฐบาลมีแนวนโยบายปรับปรุงรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเป็นประชาธิปไตย มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน แต่ปัญหาที่หนักหนาสาหัสของชุมชนในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วในวันนี้ คือ

ปัญหาหนี้สิน หลายครอบครัวในชุมชนเป็นหนี้ ธ.ก.ส. เป็นหนี้กู้ที่กู้พ่อค้า นายทุน คนมีเงินในหมู่บ้าน หรือผู้ที่ตลาดดอกเบ็ญสูง ๆ และเป็นหนี้เงินที่ไปกู้ไปยืมจากกลุ่มออมทรัพย์และกองทุนต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่กู้ได้เอาไปใช้จ่ายในครอบครัว ซื้อมือถือกิน หรือซื้อข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นและไม่จำเป็น ซึ่งแยกไม่ค่อยออก รวมทั้งซื้อเหล้า ซื้อหวย หรือนำไปเล่นการพนัน ส่วนหนึ่งนำไปจ่ายเงินกู้หรือเงินยืมจากคนอื่น และหนี้สินที่เพิ่มขึ้นมากจากการกระตุ้นการบริโภคของสังคมทุนนิยม สังคมบ้าบริโภคที่ต้องการให้ผู้คนบริโภคให้มากที่สุด อีกทั้งการซื้อข้าวของสำหรับหลายคนในชนบทง่ายขึ้น นี่คือ สภาพที่เอื้อต่อการเพิ่มพูนหนี้สินในชนบท วงจรชีวิต วงจรหนี้สิน คือ วงจรเดียวกัน มีลักษณะคล้ายวัฏพินหลักที่กินหญ้า เพลินเดินไปรอบ ๆ หลัก รอบแล้วรอบเล่า จนขยับไปไหนอีกไม่ได้ เชือกรัดคอหายใจไม่ออก ถ้าไม่ถอยก็ตาย ซึ่งปัญหาไม่ใช่อยู่ที่เงินกู้ เพราะเงินอย่างเดียวแก้ปัญหาวงจรหนี้สินไม่ได้ ถ้าแก้ได้คงแก้ไปนานแล้ว เพราะที่ผ่านมาเชื่อว่าขาดเงินหรือกู้ไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่ากู้ไปทำอะไร ถ้าเอาไปทำแบบเดิม ๆ จากที่กล่าวมาจะแก้ปัญหาไม่ได้ คงเกิดปัญหาซ้ำซาก ย่ำอยู่กับที่ ซึ่งมีทุนแล้วต้องคิดให้เป็นระบบใหม่ ดังที่เสรี พงศ์พิศ (เสรี พงศ์พิศ, 2546) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจชุมชนฉันทลักษณ์ของชุมชน สามารถแก้ปัญหาวงจรหนี้สินได้ด้วยระบบเศรษฐกิจชุมชน เกิดจากความคิดและความตั้งใจที่จะ “จัดระเบียบ” การกิน การอยู่ การทำงานของชุมชนใหม่ จัดการโดยการทำกินเองใช้เองในส่วนที่ทำได้ เชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สัมพันธ์กันแบบเกื้อกูลอย่างน้อยในสี่ห้าอย่าง คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ และปุ๋ย ถ้าหากจัดการแบบเชื่อมโยงหรือเกื้อกูลจะเกิดกิจกรรมอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย ทำให้เกิดโรงสีข้าว ปลายข้าว ร้า แกลบ อ้อย มัน อาหารสัตว์ แก๊ส ชีวภาพ เชียงหมู พันธุ์ไม้ น้ำผลไม้ ไวน์ เหล้า ยาสมุนไพร แชมพู น้ำยาล้างจาน สบู่ น้ำยาซักผ้า น้ำ ปลา ปลาร้า ผงชูรส และอื่น ๆ ซึ่งแล้วแต่ว่าแต่ละชุมชน อยากจะทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ของเครือข่ายในท้องถิ่นเป็นหลัก ไม่ได้เอาตลาดใหญ่เป็นเป้าหมาย ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ก่อให้เกิดผลทวีคูณ เพราะเป็นกิจกรรมที่เสริมกัน ไม่ใช่แยกจากกัน หลายกิจกรรมเกิดขึ้นใหม่เพื่อเสริมกิจกรรมเดิม เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ปลูกถั่วเพื่อทำอาหารสัตว์ เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ปลูกอ้อยไว้ทำน้ำอ้อย น้ำตาลทรายแดง เป็นอาหารสุขภาพในชุมชน และเอาไปทำปุ๋ยชีวภาพ โดยที่การวางแผนการผลิตและบริโภคไปพร้อมกันเช่นนี้ ทำให้ไม่มีอะไรเหลืออะไรขาด เป็นระบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอดีไม่เหลือไม่ขาด

การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด นั่นคือระยะแรกจะมุ่งเน้นการลดรายจ่าย ด้วยกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการลดรายจ่ายจากการซื้อหาอาหารในชีวิตประจำวัน คือ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่ครอบครัวตนเองกินและเคยซื้อเป็นประจำจากร้านค้า เพื่อหยุดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น จนก้าวหน้าไปสู่เหลือกินแล้วเอาไปขาย ซึ่งจะเป็นการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ที่ผู้วิจัยและประชาชนในชุมชนพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว ร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนในพื้นที่นี้ มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาาร่วมกันของสมาชิกในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ฉะนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอ

ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ให้มุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจากความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองอย่างเพียงพอ พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกชุมชน บนพื้นฐานการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำสู่การมีส่วนร่วม การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมทั้งทางตรงและอ้อม

จากปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนมีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
2. ประชาชนมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
3. ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
4. ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน
5. ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาเงินทุน 2) ด้านการพัฒนาการผลิต 3) ด้านการพัฒนาการตลาด 4) ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ 5) ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 67,674 คน (การเคหะแห่งชาติ, 2562)

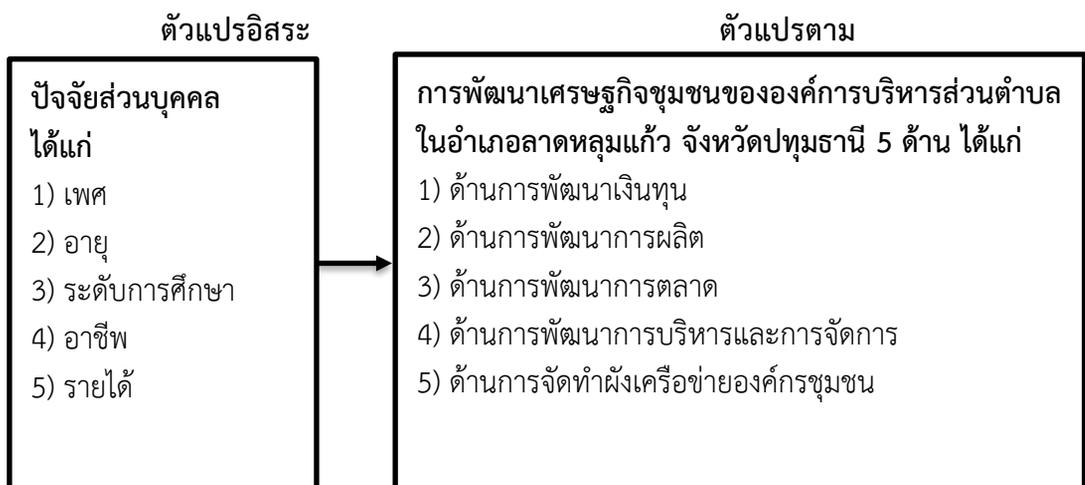
2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 380 คน

3. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2562

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดของกระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2549) มาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และเสริมด้วยการ

วิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประชากรได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 67,674 คน (การเคหะแห่งชาติ, 2562) กลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 380 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.95 มีอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.68 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.11 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 24.74 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.74

2. ผลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ด้านการจัดทำผังเครือข่ายขององค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการพัฒนาการบริหาร และการจัดการ ด้านการพัฒนาการตลาด ด้านการพัฒนาการผลิต และด้านการพัฒนาเงินทุน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งรายละเอียดในแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาเงินทุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ อบต. มีกองทุนเพื่อ กู้ยืมในการพัฒนาอาชีพเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. สนับสนุนให้มีการ รวมกลุ่มเพื่อการลงทุนการผลิต และจำหน่าย เช่น ร้านค้าชุมชน หัตถกรรมพื้นบ้าน อบต. มีการ เพิ่มเงินกองทุนให้เพียงพอกับความต้องการของกลุ่มอาชีพ และ อบต. สนับสนุนมีการจัดตั้งศูนย์ สาธิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านการพัฒนาการผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ อบต. สนับสนุนด้านบุคลากรมาฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มผลผลิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. สนับสนุนด้านบุคลากรมาอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ อบต. สามารถ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป เหมาะสมกับองค์ความรู้ของกลุ่มอาชีพ และในชุมชนของท่านได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จาก อบต. ในการผลิต แปรรูปที่เพียงพอและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด

2.3 ด้านการพัฒนาการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ อบต. ได้ส่งเสริม ให้มีการรวมกลุ่มในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. ได้ติดต่อประสานงานกับ

เอกชน ร้านค้า เพื่อเพิ่มตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ อบต. ได้จัดให้มีตลาดนัดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน และอบต. ได้จัดงานเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ อบต.ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในการบริหารจัดการ ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของกลุ่มอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในการเพิ่มคุณภาพของสินค้า อบต. ได้สนับสนุนเครือข่ายชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพ และกลุ่มอาชีพในชุมชนขอมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.5 ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ อบต. สนับสนุนในหมู่บ้านของท่านมีศูนย์การติดต่อประสาน แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา อบต. ได้จัดให้มีศูนย์สาธิตเกษตรประจำตำบล เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในการประกอบอาชีพ อบต. สนับสนุนให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนช่วยเหลือในการอบรม ถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มอาชีพที่ตั้งขึ้นใหม่ และ อบต. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มอาชีพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชาชนมีเพศ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า

4.1 ด้านการพัฒนาเงินทุน ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเพิ่มกองทุนการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพให้เพียงพอับความต้องการของกลุ่มอาชีพ 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรผ่อนผันระยะเวลาชำระเงินกู้ หากกลุ่มอาชีพยังไม่สามารถขายสินค้าได้ หรือขายได้กับลักษณะของกลุ่มอาชีพที่มีความต้องการจำนวนน้อย และ 3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสมใช้เงินทุนที่แตกต่างกัน

4.2 ด้านการพัฒนาการผลิต ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดหาเจ้าหน้าที่จัดการอบรมเพิ่มทักษะ ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตของกลุ่มอาชีพ 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปสินค้าให้มากขึ้น และ 3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ ที่ใช้เพิ่มผลผลิตแบบปลอดดอกเบีย้ ระยะเวลาใช้คืนมากกว่า 1 ปี

4.3 ด้านการพัฒนาการตลาด ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้าของกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้น 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดตลาดนัดจำหน่ายสินค้าให้กับ

กลุ่มอาชีพ และ 3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดทำให้พ่อค้าแม่ค้านอกพื้นที่มารับซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพจำนวน 3 คน

4.4 ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ ได้แก่ 1) กลุ่มอาชีพ ควรลดการพึ่งพิงจากภายนอก รวมกลุ่มกำหนดการพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมกับชุมชนมากยิ่งขึ้น 2) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สินค้าของกลุ่มอาชีพตามสื่อต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 3) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทุก 3 เดือน

4.5 ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน ได้แก่ 1) ควรจัดตั้งตัวแทนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อติดต่อประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มอาชีพให้มากขึ้น และ 3) ควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มอาชีพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ด้านการพัฒนาเงินทุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก อบต. มีกองทุนเพื่อกู้ยืมในการพัฒนาอาชีพเพียงพอต่อความต้องการ และสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อการลงทุนการผลิตและจำหน่าย เช่น ร้านค้าชุมชน หัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภสร สิทธิจินดา (นภสร สิทธิจินดา, 2554) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาเงินทุน มีความถี่สูงสุดได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเพิ่มกองทุนการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จิฬากรณ์ พัยคฆาภรณ์ (จิฬากรณ์ พัยคฆาภรณ์, 2555) ได้ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองฝรั่ง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียงด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการพัฒนาการผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก อบต. สนับสนุนด้านบุคลากรมาฝึกอบรมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิต และสนับสนุนด้านบุคลากรมาอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภสร สิทธิจินดา (นภสร สิทธิจินดา, 2554) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการพัฒนาการผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อที่ 2 อบต.สนับสนุนด้านบุคลากรมาฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มผลผลิต

และข้อที่ 6 อบต. จัดให้มีการอบรมสัมมนาเพื่อให้กลุ่มอาชีพแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์กับกลุ่มอาชีพอื่น รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 1 อบต. สนับสนุนด้านบุคลากรมาอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ข้อที่ 7 ในชุมชนได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จาก อบต. ในการผลิตแปรรูปที่เพียงพอและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุจารีย์ แป้นพุ่ม (สุจารีย์ แป้นพุ่ม, 2554) ได้ศึกษาลักษณะการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจชุมชนตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ลักษณะของการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการพัฒนาการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก อบต. ได้ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และได้ติดต่อประสานงานกับเอกชน ร้านค้า เพื่อเพิ่มตลาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิฬารมย์ พัยคณาภรณ์ (จิฬารมย์ พัยคณาภรณ์, 2555) ได้ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองฝรั่ง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียงด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภสร สิทธิจินดา (นภสร สิทธิจินดา, 2554) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการพัฒนาการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 6 อบต. ได้สนับสนุนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนสนับสนุนผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 1 อบต. จัดให้มีสถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 อบต. ได้จัดให้มีตลาดนัดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

4. ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก อบต. ได้ส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพ ในการบริหารจัดการในการผลิตและจำหน่ายสินค้าของกลุ่มอาชีพ และได้จัดส่งเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพ ในการเพิ่มคุณภาพของสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยภาคฤดู เพียรความสุข (ภาคฤดู เพียรความสุข, 2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากอาชีพเสริมของชาวบ้าน กรณีศึกษาตำบลนาแก อำเภอดำเนินแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบในเรื่องของการจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจจากภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยส่วนมากคือขาดการจัดการที่ดี ถ้ามีหน่วยงานทางภาครัฐให้การสนับสนุนในการหาตลาด หรือมาให้การอบรมเกี่ยวกับการทำสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน มีการตั้งกลุ่มให้เป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง ฝึกให้ชาวบ้านบริหารจัดการภายในกลุ่ม และอบรมเกี่ยวกับการจัดทำผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลนาแก แน่นนอนว่า ชุมชนตำบลนาแกคงเป็นอีกตำบลหนึ่ง ที่มีความเข้มแข็งในเรื่องเศรษฐกิจ

5. ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก อบต. สนับสนุนในหมู่บ้านของท่านมีศูนย์การติดต่อประสาน แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มอาชีพ และได้จัดให้มีศูนย์สาธิตเกษตรประจำตำบล เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภสร สิทธิจันดา (นภสร สิทธิจันดา, 2554) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ข้อที่ 6 อบต. สนับสนุนให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนช่วยเหลือในการอบรม ถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มอาชีพที่ตั้งขึ้นใหม่ รองลงมา ได้แก่ ข้อที่ 4 อบต. สนับสนุนในหมู่บ้านของท่านมีศูนย์การติดต่อประสาน แหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มอาชีพ และข้อที่ 5 อบต. สนับสนุนให้มีการขยายกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้นไปสู่ชุมชนอื่น ๆ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อที่ 3 อบต. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรเทพ รัตนเรืองศรี (พรเทพ รัตนเรืองศรี, 2550) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจน หมู่บ้านหนองแวง ตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน พบว่า ไม่ใช่เรื่องการขาดแคลนตลาดรองรับ แต่จะเป็นเรื่องราคาสินค้าที่ตกต่ำ หรือขาดอำนาจการต่อรองด้านราคากับพ่อค้าคนกลาง สำหรับสินค้าที่มีข้อจำกัดทางการตลาด จะมีเฉพาะสินค้าประเภทหัตถกรรม เช่น ผ้าฝ้าย มีสาเหตุมาจากคุณภาพและรูปแบบสินค้าที่ยังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน การขาดแคลนเงินทุนและสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอในการผลิต พบว่า สมาชิกกลุ่มยังมีปัญหาหนี้ค้ำชำระและการชำระหนี้ล่าช้า ปัญหาเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ เกิดจากความอ่อนแอในการบริหารจัดการของกรรมการกลุ่ม และการมีหนี้ซ้ำซ้อนของสมาชิก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาเงินทุน 2) ด้านการพัฒนาการผลิต 3) ด้านการพัฒนาการตลาด 4) ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ 5) ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน ผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ ด้านการพัฒนาการตลาด ด้านการพัฒนาการผลิต และด้านการพัฒนาเงินทุน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีบางข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสมควรได้รับการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาเงินทุน พบว่า การเพิ่มเงินกองทุนให้เพียงพอกับความต้องการของกลุ่มอาชีพ และ อบต. สนับสนุนมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ มีค่าน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะดำเนินการดังนี้ 1) ควรจะเพิ่มกองทุนการกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพให้เพียงพอกับความต้องการของกลุ่มอาชีพ 2) ควรจะผ่อนผันระยะเวลาชำระเงินกู้หากกลุ่มอาชีพยังไม่สามารถขายสินค้าได้ หรือขายได้จำนวนน้อย และ 3) ควรจะสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มอาชีพที่มีความต้องการใช้เงินทุนที่แตกต่างกัน

2. ด้านการพัฒนาการผลิต พบว่า อบต. สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปเหมาะสมกับองค์ความรู้ของกลุ่มอาชีพ และในชุมชนของท่านได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จาก อบต. ในการผลิต แปรรูปที่เพียงพอและเหมาะสมน้อย ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรจะจัดหาเจ้าหน้าที่จัดการอบรมเพิ่มทักษะ ในการเพิ่มคุณภาพผลผลิตของกลุ่มอาชีพ 2) ควรจะสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปสินค้าให้มากขึ้น และ 3) ควรจะสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้เพิ่มผลผลิตแบบปลอดภัยแบบใช้คืนมากกว่า 1 ปี

3. ด้านการพัฒนาการตลาด พบว่า อบต. ได้จัดให้มีตลาดนัดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน และ อบต. ได้จัดงานเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพน้อยควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรจะจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้าของกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้น 2) ควรจะจัดตลาดนัดจำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่มอาชีพ และ 3) ควรจะจัดทำให้พ่อค้าแม่ค้านอกพื้นที่มารับซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพจำนวน 3 คน

4. ด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ พบว่า อบต. ได้สนับสนุนเครือข่ายชุมชนเพื่อและเปลี่ยนความรู้ในการประกอบอาชีพ และกลุ่มอาชีพในชุมชนขอมีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นต่อเนื่องน้อย ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรลดการพึ่งพิงจากภายนอกรวมกลุ่มกำหนดการพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมกับชุมชนมากยิ่งขึ้น 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สินค้าของกลุ่มอาชีพตามสื่อต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 3) ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้ในการพัฒนาอาชีพทุก 3 เดือน

5. ด้านการจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน พบว่า อบต. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มอาชีพต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรจัดตั้งตัวแทนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อติดต่อประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มอาชีพให้มากขึ้น 3) ควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มอาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2549). *คู่มือการดำเนินงานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามแผนปฏิบัติการ กรมพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- การเคหะแห่งชาติ. (2562). *ข้อมูลประชากร ปี 2562*. กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ.
- จิฬาภรณ์ พัยคณาภรณ์. (2555). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองฝรั่ง อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี. ใน *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภสร สิทธิจินดา. (2554). การดำเนินงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พรเทพ รัตนเรืองศรี. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนหมู่บ้านหนองแวง ตำบลโนนสะอาด อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภาณุเดช เพ็ญความสุข. (2549). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจากอาชีพเสริมของชาวบ้าน : กรณีศึกษาตำบลนาแก อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร. ใน *รายงานวิจัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุจรรย์ แป้นพุ่ม. (2554). การศึกษาลักษณะการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจชุมชนตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสรี พงศ์พิศ. (2546). *แผนชีวิตเศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological, Measurement*, 30(3), 607-610.